

Co-funded by
the European Union

Project Number: 2021-1-IT01-KA220-VET-000034736

Απρίλιος 2023

PR2 – A1

Μέθοδοι, εργαλεία διδασκαλίας και μαθησιακές προσεγγίσεις για μαθητές με ΔΦΑ. Καταγραφή μαθησιακών προκλήσεων

Επικεφαλής εταίρος: I.I.S. Crocetti - Cerulli

Υποστηρικτής εταίρος: Asociacion Fress

1. Εισαγωγή

Ένα από τα κύρια ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η προώθηση μιας συμπεριληπτικής και προσβάσιμης εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη διευκόλυνση της ένταξης των ευάλωτων μαθητών και στη βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσής τους.

Η έλλειψη παροχής κατάλληλης εκπαίδευσης παραμένει ο βασικός παράγοντας κινδύνου για τη φτώχεια και τον αποκλεισμό των ατόμων με κάποιου είδους αναπηρία. Επιπλέον, η υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης των νέων με αναπηρία - ιδίως των μαθητών με διαταραχή αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ) - είναι μεταξύ των βασικών σημείων των ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών στις χώρες της κοινοπραξίας του έργου InTeaM4IEd.

Το παρόν έγγραφο έχει αναπτυχθεί από την κοινοπραξία InTeaM4IEd, αποτελούμενη από 6 οργανισμούς σε 5 ευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα, Πορτογαλία και Ολλανδία) που συνεργάζονται στο πλαίσιο του έργου "InTeaM4IEd", χρηματοδοτούμενο από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus+. Στόχος του παραδοτέου αυτού είναι να προσφέρει εργαλεία και μεθόδους που θα βοηθήσουν δασκάλους, εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές αλλά και εργοδότες του κλάδου της φιλοξενίας στην αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν μαθητές με ΔΑΦ, καθοδηγώντας τους μέσα από μια βήμα-προς-βήμα προσέγγιση, προσαρμοσμένη στις μαθησιακές απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά του ατόμου. Στόχος των προτεινόμενων προσεγγίσεων είναι να διευκολύνουν την ένταξη των μαθητών εντός και εκτός του σχολικού συστήματος, με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη επαγγελματιών ικανών να απασχοληθούν στον κλάδο της φιλοξενίας.

Περισσότερα για το παρόν έγγραφο

Κατά τη διάρκεια της πρώτης δραστηριότητας (A1) του δεύτερου αποτελέσματος του έργου (PR2) η κοινοπραξία εντόπισε, επέλεξε και κατέγραψε υφιστάμενες ειδικές μεθόδους και εργαλεία διδασκαλίας καθώς και μαθησιακές προσεγγίσεις και προκλήσεις για μαθητές με ΔΑΦ (Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος) στις χώρες υλοποίησης του έργου. Κάθε εταίρος ήταν υπεύθυνος για τη συλλογή 3 μεθοδολογιών και εργαλείων που διευκολύνουν την ανάπτυξη των 15 δεξιοτήτων και ικανοτήτων που προσδιορίστηκαν στο PR1. Οι πληροφορίες αυτές αξιοποιήθηκαν κατά τη δραστηριότητα 2 (PR2-A2).

Γνωρίζουμε ότι οι μέθοδοι/εργαλεία διδασκαλίας για τους μαθητές με ΔΑΦ δεν είναι προσαρμοσμένα σε όλους τους μαθητές με ΔΑΦ. Μερικές φορές η επιλογή μιας γενικής μεθοδολογίας για την εκπαίδευση ατόμων με ΔΑΦ πηγαίνει "κόντρα" σε ένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του αυτισμού: την ευρεία κατανόηση. Δεν θα ήταν εφικτό, επομένως, να επιλυθεί με μια γενική προσέγγιση μια κατάσταση που είναι συγκεκριμένη και ατομική.

Με το παρόν έγγραφο, θέλουμε να προσφέρουμε στους δασκάλους, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χρήσιμες μεθόδους/εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να στηρίξουν νέους εργαζομένους με ΔΑΦ στον κλάδο της φιλοξενίας στην αντιμετώπιση πραγματικών σεναρίων που αντιμετωπίζουν.

Η συλλογή αποτελείται από τις ακόλουθες ενότητες και υποενότητες:

1. Εισαγωγή
2. Μεθοδολογίες για την Ανάπτυξη Δεξιοτήτων
3. Βαθμοί Αυτισμού
4. Ποσοτικά Δεδομένα
5. Συμπεράσματα και Προτάσεις

2. Μεθοδολογίες για την Ανάπτυξη Δεξιοτήτων

Οι νευροαναπτυξιακές διαταραχές αποτελούν ένα πολύπλοκο ζήτημα. Η έγκαιρη παρέμβαση και η εφαρμογή μεθοδολογιών ικανών να διευκολύνουν την αυτονομία και την ποιότητα ζωής των ατόμων με ΔΑΦ είναι σημαντικές. Στο φάσμα - που περιλαμβάνει τόσο άτομα με υψηλό δείκτη νοημοσύνης όσο και άτομα με νοητική υστέρηση – ανήκουν άτομα με διάφορες διαταραχές που επηρεάζουν τις κοινωνικές και επικοινωνιακές τους δεξιότητες αλλά και τις κινητικές και γλωσσικές τους δεξιότητες.

Τα τελευταία χρόνια, χάρη στην πρόοδο της επιστημονικής έρευνας, την αυξανόμενη προσοχή των εμπλεκόμενων οικογενειών και τη δημοσίευση σχετικής βιβλιογραφίας, οι οι εκάστοτε φορείς είναι καλύτερα καταρτισμένοι σχετικά με τις αναπτυξιακές διαταραχές και την ιδιαιτερότητα των δυσκολιών που συνδέονται με τα διάφορα προβλήματα που περιλαμβάνονται στο φάσμα του αυτισμού. Για παράδειγμα, έχουν δημοσιευτεί ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για τον αυτισμό από την Ιταλική Εταιρεία Νευροψυχιατρικής της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας καθώς και στοχευμένες θεραπευτικές παρεμβάσεις βάσει των ατομικών ιδιαιτεροτήτων.

Σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές, ο ορισμός του αυτισμού είναι ο εξής: "Σύνδρομο συμπεριφοράς που προκαλείται από μια βιολογικά καθορισμένη αναπτυξιακή διαταραχή, με έναρξη τα τρία πρώτα χρόνια της ζωής. Οι τομείς που επηρεάζονται κυρίως είναι αυτοί που σχετίζονται με την αμοιβαία κοινωνική αλληλεπίδραση, την ικανότητα επικοινωνίας ιδεών και συναισθημάτων και την ικανότητα δημιουργίας σχέσεων με τους άλλους. Ο αυτισμός διαμορφώνεται ως μια 'μόνιμη' κατάσταση που συνοδεύει το άτομο στον κύκλο της ζωής του, ακόμη και αν τα χαρακτηριστικά του κοινωνικού ελλείμματος αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου".

Επίσης, τα άτομα με ΔΑΦ δυσκολεύονται να επικεντρωθούν στα βασικά, να διακρίνουν τι είναι σημαντικό και τι όχι, αδυνατούν να κατανοήσουν αυτό που οι άλλοι καταλαβαίνουν ενστικτωδώς και δυσκολεύονται με οτιδήποτε συμβολικό. Για τα άτομα αυτά, οι κοινωνικές σχέσεις είναι πολύπλοκες, δυσκολεύονται να διαβάσουν εκφράσεις του προσώπου και να αντιληφθούν συναισθήματα που δεν εκφράζονται ρητά. Τέλος, εστιάζουν στις λεπτομέρειες και δεν εννοιολογούν. Επομένως, κρίνεται απαραίτητο να τους παρουσιάσουμε πρότυπα συμπεριφοράς και κοινά μοντέλα, να ενθαρρύνουμε την ανάπτυξη της αυτονομίας και να βελτιώσουμε την κοινωνική τους ένταξη.

Ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία, οι μαθητές με αυτισμό παρακολουθούν τακτικά το σχολείο, όπου υποστηρίζονται από ειδικό δάσκαλο και τους εκπαιδευτικούς ή τους βοηθούς τους.

Ωστόσο, η αποτελεσματική της ΔΑΦ δεν είναι απλή. Σε περιπτώσεις χαμηλής λειτουργικότητας, η πιο αποτελεσματική φαίνεται να είναι η Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA), δηλαδή η ανάλυση συμπεριφοράς που εφαρμόζεται για την τροποποίηση των κοινωνικών συμπεριφορών. Τα εντατικά προγράμματα συμπεριφοράς φαίνονται έγκυρα: πρόκειται για προσεγγίσεις που στοχεύουν στην τροποποίηση των "προβληματικών συμπεριφορών" και στη βελτίωση της ζωής των παιδιών με ΔΑΦ, μέσω πολύωρων προγραμμάτων. Σε σύνθετες περιπτώσεις υψηλής λειτουργικότητας, ωστόσο, υπάρχουν και εκείνοι που απευθύνονται στις νοητικές, αντιληπτικές και αισθητηριακές ιδιαιτερότητες, στην ατομική ποικιλομορφία. Μια από τις πιο διαδεδομένες προσεγγίσεις είναι το εξελικτικό και ψυχοπαιδαγωγικό πρόγραμμα Θεραπείας και Εκπαίδευσης Αυτιστικών και Επικοινωνιακά Αναπήρων Παιδιών - TEACCH, στο οποίο η χωροχρονική δόμηση βρίσκεται στο επίκεντρο. Άλλες προσεγγίσεις αντίθετα εστιάζουν στα ελλείμματα, στην ανάγκη για ρουτίνα. Σήμερα, πλέον, μιλάμε και για νεο-συμπεριφορικές προσεγγίσεις.

Οι γραμμές από την Ιταλική Εταιρεία Νευροψυχιατρικής της Παιδικής και Εφηβικής Ηλικίας δείχνουν ότι:

- Δεν υπάρχει παρέμβαση που να είναι καλή για όλους,
- Δεν υπάρχει παρέμβαση που να είναι καλή για όλες τις ηλικίες,
- Δεν υπάρχει παρέμβαση που να μπορεί να ανταποκριθεί σε όλες τις πολλαπλές ανάγκες που σχετίζονται με τον αυτισμό.

Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλίζεται η ποιότητα της θεραπευτικής διαδικασίας με:

- Τη συμμετοχή των γονέων,
- Την επιλογή των ενδιάμεσων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν,
- Τον συντονισμό των διαφόρων παρεμβάσεων που προσδιορίζονται για την επίτευξη των στόχων,
- Την επαλήθευση των στρατηγικών που εφαρμόζονται.

Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές συνιστούν τη χρήση συμπεριφορικών μεθόδων, οι οποίες επιτρέπουν την επίτευξη σημαντικών αποτελεσμάτων. Το σχολείο, με τη σειρά του, έχει κεντρικό ρόλο στην επίτευξη ορισμένων θεμελιωδών στόχων που αφορούν διάφορους τομείς και σε σχέση με τις διάφορες ηλικιακές ομάδες.

Οι κατευθυντήριες γραμμές υπογραμμίζουν ότι το σχολείο αποτελεί προνομιακό χώρο στη θεραπευτική πορεία, δεδομένου ότι, εκτός από την προώθηση της ακαδημαϊκής μάθησης της ανάγνωσης, της γραφής και των υπολογιστών, επιτρέπει την υλοποίηση ενός μέρους του γενικότερου προγράμματος που αποσκοπεί στη βελτίωση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, στο πλαίσιο της "βελτίωσης της λειτουργικής επικοινωνίας και της διαφοροποίησης των ενδιαφερόντων και των δραστηριοτήτων". Δεδομένου ότι τα άτομα με ΔΑΦ υποφέρουν από διάσπαση προσοχής, δυσκολία στην οργάνωση και στη διατήρηση της μάθησης, ενώ, ταυτόχρονα χρειάζονται ένα μαθησιακό περιβάλλον δομημένο, χωρίς φυσικά εμπόδια. Η σχέση διδασκαλίας πρέπει να ξεκινά από τη δυαδική σχέση και αργότερα να διευρύνεται σε επίπεδο ομάδας. Οι αίθουσες διδασκαλίας πρέπει να είναι εφοδιασμένες με οπτικά σχήματα σχετικά με τους χώρους και κάθε καθημερινή ρουτίνα: φάσεις, ωράριο, ώρες. Η διδακτική δράση πρέπει να στοχεύει στη διδασκαλία νέων και λειτουργικών συμπεριφορών στον μαθητή μέσω της τεχνικής της διαμόρφωσης, δηλαδή της ενίσχυσης των αντιδράσεων που προσεγγίζουν την αναμενόμενη συμπεριφορά.

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τεχνική της προτροπής, με τη βοήθεια λεκτικών, χειρονομιακών ή φυσικών βοηθημάτων και την επακόλουθη εξασθένιση, δηλαδή την εξασθένιση του βοηθήματος.

Οι εταίροι του έργου συγκέντρωσαν 15 υπάρχουσες ειδικές μεθόδους και εργαλεία διδασκαλίας, καθώς και μαθησιακές προσεγγίσεις για μαθητές με ΔΑΦ, κατατάσσοντάς τα με βάση την κύρια δεξιότητα η ανάπτυξη της οποίας επιδιώκεται, σύμφωνα με τη χαρτογράφηση των ικανοτήτων που αναπτύχθηκε στο PR1.

1. Σύντομη περιγραφή των μεθόδων που συλλέχθηκαν

Ολλανδία	
Stop-Think-Act (Σταμάτα-σκέψου-δράσε) Don Meichenbaum	Η μέθοδος "Stop-Think-Act" χρησιμοποιείται συχνά με μαθητές σε καταστάσεις άγχους, όταν εκδηλώνουν μια συναισθηματικά έντονη αντίδραση. Αυτή η μέθοδος διδάσκει στον μαθητή να σκέφτεται ενεργά για τα συναισθήματα του καθώς και τη συμπεριφορά που προκαλείται από αυτά. Έτσι, γονείς/καθηγητές/εργασιακοί επιβλέποντες έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν το θέμα αυτό μαζί με τους εκπαιδευόμενους και να βρουν μια λύση.
The Essential 5 (Colette de Bruin)	Το Essential 5 είναι μια μεθοδολογία που επικεντρώνεται σε πέντε πυλώνες: κατανόηση του αυτισμού, θετική επαφή, συμπιλίωση, επίλυση προβλημάτων και προώθηση της ανάπτυξης.
Self-instruction method (Μέθοδος Αυτοδιαχείρισης) Don Meichenbaum	Μια γνωσιακή προσέγγιση μέσω της οποίας ο μαθητής μαθαίνει να καθοδηγεί τον εαυτό του. Αυτή η μέθοδος σχεδιάστηκε από τον Don Meichenbaum, έναν από τους ιδρυτές της γνωσιακής συμπεριφορικής θεραπείας, ο οποίος εφάρμοσε την προσέγγιση αυτή και στον τομέα της εκπαίδευσης.
Ελλάδα	
Differential reinforcement (Διαφορική Ενίσχυση)	Η διαφορική ενίσχυση (ΔΕ) αποτελεί ειδική εφαρμογή της ενίσχυσης που σχεδιάστηκε για τη μείωση της εμφάνισης ενοχλητικών συμπεριφορών (π.χ., επιθετικότητα, αυτοτραυματισμός, στερεοτυπική συμπεριφορά). Η λογική πίσω από τη ΔΕ είναι ότι με το να ενισχύονται συμπεριφορές που είναι πιο λειτουργικές από την ενοχλητική συμπεριφορά ή που είναι ασύμβατες με αυτήν, η λειτουργική συμπεριφορά θα αυξηθεί, και η ενοχλητική συμπεριφορά θα μειωθεί.
Social Stories (Κοινωνικές Ιστορίες)	Ο όρος "κοινωνική ιστορία" εισήχθη από την Carol Gray το 1991. Οι κοινωνικές ιστορίες υποστηρίζουν την κατανόηση μιας κοινωνικής κατάστασης αποκαλύπτοντας κρυμμένα στοιχεία της, οδηγώντας στο τέλος σε κατάλληλες συμπεριφορές. Οι κοινωνικές ιστορίες λειτουργούν επίσης ως προετοιμασία για κάτι που συμβαίνει ή πρόκειται να συμβεί. Οι κοινωνικές ιστορίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με κοινωνικές περιστάσεις ή καταστάσεις στις οποίες άτομα με Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση, βοηθώντας τα άτομα να κατανοήσουν την κοινωνική κατάσταση από διάφορες οπτικές γωνίες.
Visual Supports (Οπτική υποστήριξη)	Η οπτική υποστήριξη λειτουργεί με σήματα, παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με δραστηριότητες, ρουτίνες και προσδοκίες και υποστηρίζοντας την απόκτηση δεξιοτήτων. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για: α) Οργάνωση του περιβάλλοντος μάθησης

	<p>β) Θέσπιση προσδοκιών γύρω από δραστηριότητες, ρουτίνες ή συμπεριφορές με τη βοήθεια οπτικών προγραμμάτων ή οδηγιών, σεναρίων, καρτών κλπ.</p> <p>γ) Υπενθύμιση (π.χ., υποστήριξη συνομιλιών, λήψη αποφάσεων, οπτικά προγράμματα χρόνου κλπ.)</p> <p>δ) Παροχή οδηγιών ή προετοιμασία για μια δραστηριότητα</p> <p>ε) Ως μήνυμα μιας χρήσης</p> <p>στ) Σε συνδυασμό με εργαλεία όπως πίνακες χρονοπρογραμμάτων ή προγράμματα</p> <p>ζ) Τη λήψη αποφάσεων</p> <p>η) Σε συνδυασμό με κοινωνικές ιστορίες, εικονογραφώντας τις σε διάφορες μορφές και τύπους.</p>
Πορτογαλία	
<p>Sensory Integration Therapy (SIT) (Θεραπεία αισθητηριακής ολοκλήρωσης)</p>	<p>Η θεραπεία αισθητηριακής ολοκλήρωσης, η οποία αναπτύχθηκε στη δεκαετία του 1970 από μια εργοθεραπεύτρια, την A. Jean Ayres, σχεδιάστηκε για να βοηθήσει παιδιά με προβλήματα επεξεργασίας αισθήσεων (συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένως αυτών με διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού) να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που έχουν στην επεξεργασία αισθητηριακών ερεθισμάτων. Οι συνεδρίες θεραπείας είναι επικεντρωμένες στο παιχνίδι και μπορεί να περιλαμβάνουν τη χρήση εξοπλισμού, όπως κούνιες, τραμπολίνο, και τσουλήθρες. Η αισθητηριακή ολοκλήρωση χρησιμοποιεί επίσης θεραπείες όπως βαθιά πίεση και βούρτσισμα. Αυτές οι θεραπείες φαίνεται ότι μπορούν καμιά φορά να ηρεμήσουν ένα ανήσυχο παιδί. Επιπλέον, πιστεύεται ότι η θεραπεία αισθητηριακής ενορχήστρωσης αυξάνει το όριο ανοχής ενός παιδιού στο να αντιμετωπίζει περιβάλλοντα πλούσια σε ερεθίσματα, καθιστώντας τις μεταβάσεις λιγότερο ενοχλητικές και ενισχύοντας θετικές συμπεριφορές. Η αισθητηριακή ολοκλήρωση επικεντρώνεται κυρίως σε τρεις βασικές αισθήσεις, οι συνδέσεις των οποίων αρχίζουν να διαμορφώνονται πριν από τη γέννηση και συνεχίζουν να αναπτύσσονται καθώς ο άνθρωπος ωριμάζει και αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του.</p>
<p>Το Πρόγραμμα Son-Rise</p>	<p>Το Πρόγραμμα Son-Rise® αναπτύχθηκε αργά και προσεκτικά από τους γονείς Barry και Samahria Kaufman τη δεκαετία του 1970 για τον γιο τους με αυτισμό. Αυτό το πρόγραμμα βασίζεται σε μια απλή ιδέα: τα παιδιά μας μας δείχνουν τον δρόμο μέσα, και στη συνέχεια εμείς τους δείχνουμε τον δρόμο έξω. Αυτό σημαίνει ότι, αντί να προσπαθούμε να αναγκάσουμε τα παιδιά μας να προσαρμοστούν σε έναν κόσμο που δεν καταλαβαίνουν ακόμα, αρχίζουμε πρώτα συμμετέχοντας στον δικό τους κόσμο. Αντί να επικεντρωνόμαστε στην αλλαγή της συμπεριφοράς, η εστία πρέπει να είναι στη δημιουργία μιας σχέσης. Με αυτήν την προσέγγιση, είναι δυνατή η επίτευξη εντυπωσιακής προόδου. Παρόλο που αυτό είναι ένα πρόγραμμα που βασίζεται στο σπίτι και επικεντρώνεται στο παιδί, μπορεί να προσαρμοστεί σε διάφορα περιβάλλοντα και διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Το Πρόγραμμα Son-Rise μπορεί να υλοποιηθεί στο σπίτι, στο σχολείο (δημιουργώντας ένα δωμάτιο παιχνιδιού Son-Rise, για παράδειγμα), μπορεί να παρέχεται σε βρέφη 18 μηνών και άτομα 60 ετών, και μπορεί να υλοποιηθεί από</p>

	<p>μέλη της οικογένειας (μαμάδες, μπαμπάδες, αδέρφια κ.λπ.), επαγγελματίες (γιατροί, δάσκαλοι, ειδικοί εκπαιδευτικοί κ.λπ.) για παιδιά/ανθρώπους με διάφορες ανάγκες: απραξία, ΔΑΦ, σύνδρομο Down, επιληψία, και άλλες. Πρόκειται για ένα πολύ ολοκληρωμένο και εκτεταμένο πρόγραμμα.</p>
<p>Picture Exchange Communication System (Pecs)</p>	<p>Το PECS είναι ένας τύπος Επικοινωνιακής και Εναλλακτικής Επικοινωνίας που χρησιμοποιεί οπτικά σύμβολα για να διδάξει στον μαθητή τον τρόπο επικοινωνίας με τους γονείς, τους φροντιστές, τους δασκάλους και τους συνομηλίκους. Ο στόχος είναι να διδαχθεί η λειτουργική επικοινωνία και να επιτραπεί στους χρήστες να εκφράζουν τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους. Για να επιτευχθούν ικανοποιητικά αποτελέσματα με αυτήν τη μέθοδο, πρέπει να τηρηθούν ορισμένες φάσεις κατά τη διάρκεια εφαρμογής της:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Πώς να επικοινωνεί: να κάνει αιτήσεις ανταλλάσσοντας σύμβολα για τα επιθυμητά αντικείμενα. 2) Απόσταση και Συνεχιζόμενη Δράση: να πηγαίνει στον πίνακα επικοινωνίας, να παίρνει ένα σύμβολο, να πηγαίνει σε έναν ενήλικα και να το παραδίδει στο χέρι του. 3) Διάκριση Εικόνων: να διακρίνει μεταξύ των συμβόλων. 4) Δομή Πρότασης: να ζητά αντικείμενα χρησιμοποιώντας πολλές λέξεις σε απλές προτάσεις, σταθερές στον πίνακα επικοινωνίας. 5) Ανταπόκριση στην Ερώτηση: να απαντά στην ερώτηση: τι θες; 6) Σχολιασμός: να κάνει αυθόρμητα σχόλια.
Ισπανία	
<p>Το πρόγραμμα “Autism at work”. Οδηγός για εργαζόμενος και εργοδότες του κλάδου της φιλοξενίας - National Autistic Society (UK)</p>	<p>Οι ειδικοί απασχόλησης του NAS δημιούργησαν αυτά τα βιβλία εργασίας για να παρέχουν σαφείς οδηγίες και στρατηγικές που μπορεί να βοηθήσουν τα άτομα με αυτισμό να βρουν εργασία στον κλάδο της φιλοξενίας.</p>
<p>Cultural Pedagogical Theatre (Πολιτιστικό Παιδαγωγικό Θέατρο)</p>	<p>Το Πολιτιστικό Παιδαγωγικό Θέατρο (CPT) είναι ένα δημιουργικό εργαλείο που χρησιμοποιεί το θέατρο ως ευέλικτη μεθοδολογία για την πρόληψη και την παρέμβαση σε διάφορα σενάρια. Η θεωρητική του βάση είναι το Θέατρο του Καταπιεσμένου του Freire. Ο πυρήνας και η ουσία του CPT έχει να κάνει το κοινό / ομάδα στόχος που καλείται να πάρει ενεργό και αποφασιστικό ρόλο στην παράσταση με βάση την εμπειρία, τις σκέψεις, τις αμφιβολίες, τις ικανότητες και το επίπεδο συμμετοχής του. Το CPT εντοπίζει καταστάσεις, θέματα προς χρήση για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στο επιλεγμένο πλαίσιο. Οι 4 πυλώνες του CPT είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ορισμός ενός προβλήματος 2. Σγκρουση προς επίλυση, αποτελούμενη από δύο μέρη: δύο σενάρια. 3. Τρεις ηθοποιοί σε 3 καταστάσεις: Υψηλή, Χαμηλή και Μεσαία: Ο πιθανός επιλυτής της κατάστασης εντοπίζεται στο δεύτερο σενάριο. 4. Έρευνα της γνώσης για το επιλεγμένο θέμα.

<p>Εκπαίδευση εργαζομένων για τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα (Autism Friendly Club)</p>	<p>Η μεγαλύτερη μας πρόκληση είναι να φέρουμε όλους τους συμμετέχοντες πιο κοντά στις ευκαιρίες που μας παρέχει η ποικιλομορφία.</p>
<p>Ιταλία</p>	
<p>TEACCH: Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children (Θεραπεία και Εκπαίδευση Παιδιών με Αυτισμό και Επικοινωνιακές Δυσκολίες")</p>	<p>Η μέθοδος TEACCH, αρκτικό για το " Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children" (Θεραπεία και Εκπαίδευση Παιδιών με Αυτισμό και Επικοινωνιακές Δυσκολίες" σε ελληνική μετάφραση), προβλέπει τον έλεγχο τόσο στο "οριζόντιο" όσο και στο "κατακόρυφο" επίπεδο, δηλαδή ανά πάσα στιγμή της ημέρας, ανά πάσα στιγμή του έτους και της ζωής των ανθρώπων με αυτισμό ή άλλες αναπηρίες. Ένας από τους πιο διαδεδομένους τρόπους διδασκαλίας είναι το πρόγραμμα ανάπτυξης και ψυχο-εκπαιδευτικού προγράμματος TEACCH, στο οποίο η δομή χώρου-χρόνου βρίσκεται στο επίκεντρο. Οι δεξιότητες που διδάσκονται αξιοποιούνται στη συνέχεια σε διάφορα περιβάλλοντα και φυσικές καταστάσεις για να ενθαρρυνθεί η γενίκευση. Η δομημένη διδασκαλία στοχεύει στην αύξηση της ανεξάρτητης λειτουργίας, της ικανότητας συγκέντρωσης σε παραγωγικές και ανεξάρτητες δραστηριότητες στην τάξη, χωρίς συνεχείς λεκτικές οδηγίες.</p>
<p>Verbal behavior teaching (Μοντέλο του Συμπεριφορισμού, Skinner)</p>	<p>Αυτή η μέθοδος βασίζεται στην αντίληψη σύμφωνα με την οποία είναι χρήσιμο να βελτιώσουμε τη μάθηση, να οργανώσουμε τα περιεχόμενα που πρέπει να μάθουμε σε ακολουθιακές μορφές, χτισμένες μέσω της συνενώσεως αιτιών/αποτελεσμάτων και μονάδων μάθησης/συμπεριφοράς, λειτουργικών προς τους προγραμματισμένους στόχους. Σύμφωνα με τον Skinner, η γλώσσα είναι μια λεκτική συμπεριφορά, αλλά πάνω απ' όλα είναι μια μαθημένη συμπεριφορά. Ο Skinner προσπάθησε να αναλύσει το λεκτικό γεγονός, αναδεικνύοντας τις δύο συμπληρωματικές πτυχές του: τη συμπεριφορά του ομιλητή και τη συμπεριφορά του ακροατή. Η μελέτη της συμπεριφοράς λαμβάνει χώρα μέσω των εξής λειτουργικών κατηγοριών:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αίτηση (να ζητήσει κάτι ή να διαμαρτυρηθεί). 2. Αποδοχή - Εφαρμογή οδηγιών ή συμμόρφωση με τις αιτήσεις άλλων. 3. Ονομασία (να ονομάσει ένα αντικείμενο ή κάτι που έρχεται σε επαφή με το άτομο). 4. Ενδο-λεκτική (απάντηση σε κάτι που κάποιος λέει για ένα αντικείμενο - απάντηση σε ερωτήσεις ή διατήρηση μιας συνομιλίας). 5. Εχωϊκή (επανάληψη ακριβώς ό,τι είπε κάποιος άλλος). 6. Κειμενική: είναι μια λεκτική συμπεριφορά που περιλαμβάνει την ανάγνωση χωρίς κατανόηση του διαβαζόμενου. 7. Μεταγραφή: αποτελείται από το να γράψει κανείς μια λέξη που έχει ακουστεί.
<p>Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA)</p>	<p>Η Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA) είναι η πρακτική εφαρμογή των ψυχολογικών αρχών της θεωρίας μάθησης με συστηματικό τρόπο για την τροποποίηση της συμπεριφοράς. Η πρακτική χρησιμοποιείται κυρίως στην ειδική εκπαίδευση και τη θεραπεία του φάσματος αυτισμού (ΔΑΦ). Η εφαρμογή της</p>

ανάλυσης συμπεριφοράς στοχεύει στην εφαρμογή των δεδομένων που προκύπτουν από την ανάλυση της συμπεριφοράς για την κατανόηση των σχέσεων μεταξύ καθορισμένων συμπεριφορών και εξωτερικών συνθηκών. Ο στόχος της μεθόδου είναι η μείωση των δυσλειτουργικών συμπεριφορών και η ενίσχυση των προσαρμοστικών, προκειμένου να βελτιωθεί η εμπειρία του παιδιού στο κοινωνικό περιβάλλον αναφοράς. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε πέντε διαφορετικές στρατηγικές για την εφαρμογή της ABA, συμπεριλαμβανομένων:

1. Διακριτική εκπαιδευτική διδασκαλία: αυτή η τεχνική διακρίνει τα μαθήματα σε απλές εργασίες που ανταμείβονται μετά την επιτυχή χρήση μιας δομής υπόδειγματος και απάντησης.
2. Φυσική διδασκαλία: Αυτή η πτυχή της διδασκαλίας επιτρέπει στον μαθητή να καθορίζει το ρυθμό μάθησής του καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας βάσει του πλαισίου των καθημερινών του ρουτινών.
3. Εκπαίδευση με Επικεντρωμένη Αντίδραση: Αυτή η διδασκαλία που καθοδηγείται από τον μαθητή βελτιώνει την κινητοποίηση, την αντίδραση σε περισσότερες από μία ένδειξη, τη δομή του κοινωνικού περιβάλλοντος και την αυτο-ρύθμιση.
4. Οικονομία Συμβόλων: Αυτή η στρατηγική προσφέρει ή αφαιρεί ένα σύμβολο με βάση προκαθορισμένες συμπεριφορές. Τα σύμβολα παραπέμπουν στην ανταλλαγή νομίσματος, συνθήκη της καθημερινής ζωής.
5. Συμπεριληπτική Παρατήρηση: Η τελευταία στρατηγική μάθησης χρησιμοποιείται σε μια ομάδα συνομηλίκων. Αφού ο εκπαιδευόμενος κατανοήσει ότι η συμπεριφορά του είναι μη αποδεκτή, καλείται να παρατηρήσει τους συνομηλίκους του που εκτελούν επιτυχώς μια εργασία.

2. Διάρκεια Εφαρμογής/Διαθεσιμότητα και Πλαίσιο Εφαρμογής

Μέθοδοι	Διάρκεια Εφαρμογής/Διαθεσιμότητα	Πλαίσιο Εφαρμογής
Stop-Think-Act (Σταμάτα-σκέψου-δράσε) Don Meichenbaum	Εφαρμογή μεθόδου χωρίς περιορισμό, οποιαδήποτε ώρα	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
The Essential 5 (Colette de Bruin)	Εφαρμογή μεθόδου χωρίς περιορισμό, οποιαδήποτε ώρα	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Self-instruction method (Μέθοδος Αυτοδιαχείρισης) Don Meichenbaum	Εφαρμογή μεθόδου χωρίς περιορισμό, οποιαδήποτε ώρα	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Differential reinforcement (Διαφορική Ενίσχυση)	Συνεχής εφαρμογής μεθόδου με συχνές αλλαγές, όταν απαιτείται από τη συνθήκη	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Social Stories (Κοινωνικές Ιστορίες)	Εξάρτηση από την κοινωνική συνθήκη και την αποτελεσματικότητα της ίδιας της μεθόδου	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Visual Supports (Οπτική υποστήριξη)	Συνεχής εφαρμογής μεθόδου με συχνές αλλαγές, όταν απαιτείται από τη συνθήκη	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Sensory Integration Therapy (SIT) (Θεραπεία αισθητηριακή ολοκλήρωσης)	Διαρκής διαδικασία την οποίας η επιτυχία είναι πολυπαραγοντική (π.χ. βαθμός αυτισμού και χαρακτηριστικά του εκπαιδευόμενου)	Εφαρμογή μεθόδου από εξειδικευμένους θεραπευτές
Το Πρόγραμμα Son-Rise	Κατ' ελάχιστο εφαρμογή 6 μηνών	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Picture Exchange Communication System (Pecs)	Εξαρτάται από το άτομο	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Το πρόγραμμα "Autism at work". Οδηγός για εργαζομένους και εργοδότες του κλάδου της φιλοξενίας - National Autistic Society (UK)	Ολοκλήρωση έργου, διακοπή χρηματοδότησης	Στον χώρο εργασίας (κλάδος φιλοξενίας)
Cultural Pedagogical Theatre	Σύντομο διαδικτυακό μάθημα για δασκάλους και καθηγητές, διαθέσιμο από το FRESS	Εφαρμογή ανεξαρτήτως συνθήκης
Εκπαίδευση εργαζομένων για τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα (Autism Friendly Club)	Διαθεσιμότητα	Στον χώρο εργασίας (κλάδος φιλοξενίας)

TEACCH: Treatment and Education of Autistic and Handicapped Children (Θεραπεία και Εκπαίδευση Παιδιών με Αυτισμό και Επικοινωνιακές Δυσκολίες")	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Verbal behavior teaching (Μοντέλο του Συμπεριφορισμού, Skinner)	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA)	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Εντός και εκτός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος

3. Field of application

Μέθοδοι	Application
Stop-Think-Act (Σταμάτα-σκέψου-δράσε) Don Meichenbaum	Η μέθοδος "Stop-Think-Act" (Σταμάτα-σκέψου-δράσε) μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο τόσο για παιδιά όσο και για ενήλικες για να μάθουν πώς να αντιμετωπίζουν τα συναισθήματά τους. Όταν κάποιος είναι συναισθηματικά φορτισμένος, αυτό εκφράζεται συχνά και στη συμπεριφορά του. Κάποιος που αντιμετωπίζει δυσκολίες στη διαχείριση των συναισθημάτων του μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτό το εργαλείο για να αυξήσει τον αυτοέλεγχο και να αποφύγει καταστροφική συμπεριφορά. Με αυτό τον τρόπο, οι δάσκαλοι/επόπτες μπορούν επίσης να ενημερωθούν εάν, για παράδειγμα, κάτι "δεν πάει καλά" για κάποιο διάστημα. Μπορούν, σε αυτήν την περίπτωση, να ξεκινήσουν μια συζήτηση για τις αιτίες του γεγονότος ώστε να διασφαλιστεί ότι δεν θα εξελιχθεί περαιτέρω. Είναι, επίσης, χρήσιμη μέθοδος για παιδιά και ενήλικες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.
The Essential 5 (Colette de Bruin)	Λόγω της διαφορετικότητας στην επεξεργασία των πληροφοριών σε ένα άτομο με ΔΑΦ, η επικοινωνία πρέπει να προσαρμοστεί στον τρόπο κατανόησής του. Αυτή η ειδική επικοινωνία ονομάζεται Αυτο-επικοινωνία. Μπορεί να χωριστεί σε βασικές δεξιότητες επικοινωνίας και διάφορες τεχνικές Αυτο-επικοινωνίας. Σύμφωνα με τη μέθοδο "The Essential 5", η θετική στάση και η αυτοανάλυση του γονέα ή του επαγγελματία είναι κρίσιμες για την επιτυχή διαχείριση ενός ατόμου με ΔΑΦ. Χρειάζεται κατανόηση ότι η συμπεριφορά τού ατόμου δεν είναι προσχεδιασμένη αλλά προκύπτει από απογοήτευση, όχι από αδυναμία. Αυτό δίνει στο άτομο με ΔΑΦ την ευκαιρία να γίνει

	κατανοητή η συμπεριφορά του όσο το δυνατόν καλύτερα. Χρησιμοποιώντας την Αυτο-επικοινωνία, μπορεί να γίνει κατανοητή και προβλέψιμη κάθε πτυχή της ζωής. Η οπτικοποίηση είναι ένα σημαντικό υποστηρικτικό εργαλείο.
Self-instruction method (Μέθοδος Αυτοδιαχείρισης) Don Meichenbaum	Ο Don Meichenbaum είναι ένας από τους θεμελιωτές της γνωσιακής συμπεριφορικής θεραπείας. Η μέθοδος αναπτύχθηκε για την αντιμετώπιση προβλημάτων σε σχέση με την εργασιακή στάση νέων αλλά και για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μεταγνωστικής γνώσης. Σκοπός της μεθόδου αυτής είναι να διδάξει στο άτομο να καθοδηγεί συνειδητά τις ενέργειές του ακολουθώντας μια εξωτερική δομή.
Differential reinforcement (Διαφορική Ενίσχυση)	Η διαφορική ενίσχυση συμπεριφορών σημαίνει ότι η ενίσχυση παρέχεται για τις επιθυμητές συμπεριφορές, ενώ οι ακατάλληλες συμπεριφορές αγνοούνται. Η ενίσχυση μπορεί να παρέχεται: (α) όταν ο εκπαιδευόμενος δεν εμπλέκεται στην ενοχλητική συμπεριφορά, (β) όταν ο εκπαιδευόμενος εμπλέκεται σε μια συγκεκριμένη επιθυμητή συμπεριφορά διαφορετική από την ακατάλληλη συμπεριφορά.
Social Stories (Κοινωνικές Ιστορίες)	Οι Κοινωνικές Ιστορίες έχουν εφαρμοστεί σε διάφορα περιπτώσεις και ηλικίες, συμπεριλαμβανομένης της πρώιμης εφηβείας, της εφηβείας και της ενηλικίωσης (έως ~ 22 έτη).
Visual Supports (Οπτική υποστήριξη)	Οι Οπτικές Υποστηρίξεις είναι προσαρμόσιμες και φορητές και μπορούν να χρησιμοποιούνται σε πολλές καταστάσεις.
Sensory Integration Therapy (SIT) (Θεραπεία αισθητηριακής ολοκλήρωσης)	Οι περισσότεροι άνθρωποι βιώνουν γεγονότα που διεγείρουν περισσότερες από μία αισθήσεις ταυτόχρονα. Για παράδειγμα, όταν διαβάζουμε ένα βιβλίο, βλέπουμε τις λέξεις στη σελίδα, ακούμε τον ήχο των σελίδων που γυρίζουμε, και νιώθουμε το βιβλίο στα χέρια μας. Ίσως ακόμα να μπορούμε να μυρίσουμε το βιβλίο αν είναι παλιό. Αντιλαμβανόμαστε αυτές τις ποικίλες αισθητηριακές πληροφορίες και τις συνδυάζουμε για να έχουμε μια σαφή κατανόηση του κόσμου γύρω μας. Τα παιδιά με ΔΑΦ μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να συνδυάσουν τις αισθητηριακές πληροφορίες. Η ιδέα της θεραπείας αισθητηριακής ενσωμάτωσης είναι να χρησιμοποιηθούν φυσικές δραστηριότητες και ασκήσεις για να βοηθηθούν τα παιδιά με ΔΑΦ στο να μάθουν να ερμηνεύουν και να χρησιμοποιούν αυτές τις αισθητηριακές πληροφορίες αποτελεσματικά.
Το Πρόγραμμα Son-Rise	Αντί να σταματήσουμε τις επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές ενός ατόμου, μπορούμε να συμμετέχουμε σε αυτές. Το άτομο εκτελεί διάφορες συμπεριφορές για λόγους που είναι σημαντικοί για το ίδιο (πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι ο σκοπός μπορεί να είναι και φυσικός). Όταν παρουσιάζεται ενδιαφέρον για αυτό που κάνουν, δημιουργείται ένα ισχυρό δέσιμο γύρω από αυτό το κοινό

	<p>ενδιαφέρον, που θα επιτρέψει επίσης την ανάπτυξη της κίνησης τους - αντί να πιέζουμε έναν εκπαιδευόμενο να επαναλάβει μια εργασία ξανά και ξανά, μπορούν να δημιουργήσουμε δραστηριότητες γύρω από τα ενδιαφέροντά του. Το πρόγραμμα επίσης επιτρέπει στους γονείς ή τους επαγγελματίες να διδάξουν κοινωνικές συμπεριφορές (επαφή με τα μάτια, μη λεκτική επικοινωνία, λεκτική επικοινωνία, χρόνος προσοχής, ευελιξία). Η μέθοδος αποδεικνύεται έτσι καίρια για την εκπαίδευση ενός ατόμου με ΔΦΑ καθώς η στάση μας μπορεί να δώσει ώθηση σε ένα παιδί να έλθει σε επαφή μαζί μας ή, αντιθέτως, αναιδώς να οδηγήσει αυτό το παιδί μακριά. Η κίνηση και η κοινωνικοποίηση είναι μερικές από τις ευκαιρίες που αυτό το πρόγραμμα δημιουργεί τόσο για τον εκπαιδευόμενο όσο και για τον δάσκαλο.</p>
<p>Picture Exchange Communication System (Pecs)</p>	<p>Αυτή η μέθοδος εφαρμόζεται σε μαθητές με βαθμούς 1 και 2 της ΔΦΑ που έχουν ελάχιστη ή καθόλου λεκτική επικοινωνία. Δεν υπάρχει όριο ηλικίας, αλλά οι έρευνες έχουν επικεντρωθεί στα παιδιά. Ορισμένα παιδιά ενδέχεται να χρησιμοποιούν το PECS για λίγο καιρό κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης της ομιλίας τους. Άλλα ενδέχεται να το χρησιμοποιούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οποιοσδήποτε αντιμετωπίζει δυσκολίες με την προφορική ομιλία μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτήν τη θεραπεία (π.χ. άτομα με καθυστέρηση ανάπτυξης και κρανιοεγκεφαλική κάκωση, άτομα με αυτισμό).</p>
<p>Το πρόγραμμα "Autism at work". Οδηγός για εργαζομένους και εργοδότες του κλάδου της φιλοξενίας - National Autistic Society (UK)</p>	<p>Κάθε άτομο με ΔΑΦ είναι μοναδικό, οπότε οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτά τα εγχειρίδια δε θα είναι απαραίτητως χρήσιμες για όλους.</p>
<p>Cultural Pedagogical Theatre</p>	<p>Άτομα σε όλο το φάσμα του αυτισμού</p>
<p>Εκπαίδευση εργαζομένων για τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα (Autism Friendly Club)</p>	<p>Συνάδελφοι ατόμων με ΔΑΦ</p>
<p>TEACCH: Treatment and Education of Autistic and Handicapped Children (Θεραπεία και Εκπαίδευση Παιδιών με Αυτισμό και Επικοινωνιακές Δυσκολίες")</p>	<p>Σημαντική διαταραχή της λεκτικής έκφρασης με λειτουργικές συνέπειες στην προφορική επικοινωνία. Σοβαρή Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού.</p>
<p>Verbal behavior teaching (Μοντέλο του Συμπεριφορισμού, Skinner)</p>	<p>Σημαντική διαταραχή της λεκτικής έκφρασης με λειτουργικές συνέπειες στην προφορική επικοινωνία. Σοβαρή Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού.</p>
<p>Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA)</p>	<p>Σημαντική διαταραχή της λεκτικής έκφρασης με λειτουργικές συνέπειες στην προφορική επικοινωνία. Σοβαρή Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού.</p>

4. Reason for this method/tool/approach to be adopted

Μέθοδος	Συνεισφορά μεθόδου
<p>Stop-Think-Act (Σταμάτα-σκέψου-δράσε) Don Meichenbaum</p>	<p>Όταν ο εκπαιδευόμενος με ΔΑΦ εμφανίζει έντονη συναισθηματική αντίδραση, η μέθοδος “Stop-Think-Act” (Σταμάτα-Σκέψου-Δράσε) τον βοηθά να σκέφτεται τη συμπεριφορά του και να παρέχει στους εκπαιδευτές/επόπτες του έναν τρόπο να συζητήσουν το θέμα αυτό και να βρουν από κοινού μια λύση.</p>
<p>The Essential 5 (Colette de Bruin)</p>	<p>Ένας εργαζόμενος στον κλάδο της φιλοξενίας πραγματοποιεί πολλές και ποικίλλες δραστηριότητες, τυποποιημένες και μη. Κατά την προετοιμασία αυτών, την εκτέλεση και την ολοκλήρωσή τους, τηρεί συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες.</p> <p>Κατά τη διάρκεια όμως της εργασίας του σε αυτόν τον κλάδο, χρειάζεται ενίοτε να αντιμετωπίζει απροσδόκητες και/ή έντονες καταστάσεις, που εμπλέκουν πελάτη/-ες ή/και συναδέλφους του (π.χ. από την κουζίνα ή τον καθαρισμό). Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο εργαζόμενος θα πρέπει να είναι ευέλικτος. Αντί να εργάζεται σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο εργασίας και την επιχειρηματική συνταγή, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες και τις προσδοκίες των επισκεπτών.</p> <p>Η “Essential 5” μέθοδος προσφέρει απάντηση στο ερώτημα: "πώς αλληλεπιδρά κανείς με ένα άτομο με ΔΦΑ;" Η αντίληψη και η συμπεριφορά ατόμων που έχουν διαγνωστεί με ΔΑΦ επηρεάζονται από την αποσπασματική τους αντίληψη, προκαλώντας ενίοτε σύγχυση και ανασφάλεια στον πελάτη. Αυτό, στη συνέχεια, οδηγεί συχνά σε πανικό, άγχος και μη επιθυμητή συμπεριφορά.</p>
<p>Self-instruction method (Μέθοδος Αυτοδιαχείρισης) Don Meichenbaum</p>	<p>Η μέθοδος οργανώνει την σκέψη και αποτρέπει τη δομημένη συμπεριφορά. Τα πέντε στάδια της μεθόδου αυτής είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Τι πρέπει να κάνω;" 2. "Πώς θα το κάνω αυτό;" 3. Εκτέλεση εργασίας 4. Ανασκόπηση: «Τι σημαίνει αυτό για μένα;» 5. Έλεγχος: "Πώς πήγε η εκτέλεση;"
<p>Differential reinforcement (Διαφορική Ενίσχυση)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η διαφορική ενίσχυση είναι κατάλληλη για ηλικίες 15-22 2. Η διαφορική ενίσχυση μπορεί να ενσωματωθεί σε πλάνο αυτο-διαχείρισης ή ως μέρος ενός σχεδίου συμπεριφοράς που καθοδηγείται από τον εκπαιδευτικό.

	<p>3. Η διαφορεική ενίσχυση έχει δείξει ότι είναι αποτελεσματική στη μείωση παρεμβαλλόμενων συμπεριφορών και στην αύξηση των δεξιοτήτων επικοινωνίας.</p>
<p>Social Stories (Κοινωνικές Ιστορίες)</p>	<p>Η μέθοδος των κοινωνικών ιστοριών θεωρείται ιδιαίτερα αποτελεσματική για την επίτευξη μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων, αφού ορίζουν τα ζητήματα προς επίλυση και τα υποδεικνύουν τον τρόπο διαχείρισής τους.</p>
<p>Visual Supports (Οπτική υποστήριξη)</p>	<p>Η επιτυχία της μεθόδου αυτή έγκειται στο ότι το υλικό τροποποιείται και προσαρμόζεται εύκολα ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της ομάδας/κατάστασης-στόχου. Στοιχεία που συντελούν στην επιτυχία εφαρμογής είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρέχουν δομή και ρουτίνα. 2. Ενθαρρύνουν την ανεξαρτησία. 3. Ενισχύουν την αυτοπεποίθηση. 4. Βελτιώνουν την κατανόηση. 5. Μειώνουν την απογοήτευση και το άγχος. 6. Παρέχουν ευκαιρίες για αλληλεπίδραση με άλλους
<p>Sensory Integration Therapy (SIT) (Θεραπεία αισθητηριακής ολοκλήρωσης)</p>	<p>Όταν ένας εκπαιδευόμενος με ΔΑΦ αντιμετωπίζει δυσκολίες λόγω υπερδιέγερσης (υπερ-αντίδραση) ή υποδιέγερσης (υπο-αντίδραση), μπορεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες στους παρακάτω τομείς:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων • Ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων (δεξιότητες επικοινωνίας) • Κοινωνικές δεξιότητες • Ικανότητα εστίασης προσοχής • Προσαρμοστικότητα • Αντιδράσεις εκνευρισμού, επιθετικότητας ή απομόνωσης (έλεγχος συναισθημάτων) <p>Αυτή η μέθοδος είναι κατάλληλη για όλες τις παραπάνω δυσκολίες υποστηρίζοντας τη λειτουργικότητα του εκπαιδευόμενου.</p>
<p>Το Πρόγραμμα Son-Rise</p>	<p>Το Πρόγραμμα Son-Rise μπορεί να υποστηρίξει τα άτομα με ΔΑΦ στα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αποκτήσει μια σχέση αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον του. • Να ξεπεράσει επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές "stimming". • Να μειώσει προκλητικές συμπεριφορές (όπως ταντρούμ, χτύπημα). • Να κινητοποιηθεί για μάθηση. • Να αναπτύξει το λόγο και τις γλωσσικές του δεξιότητες. • Να χαλαρώσει κατά τη μαθησιακή διαδικασία. • Να διατηρεί μια στάση ελπίδας και αισιοδοξίας για το μέλλον του.

	Αυτό το πρόγραμμα καλύπτει διάφορα επίπεδα του φάσματος του αυτισμού, διάφορες ηλικιακές ομάδες και τύπους επαγγελματιών ή μελών οικογένειας.
Picture Exchange Communication System (Pecs)	Αυτή η μέθοδος παρέχει ένα σύστημα επικοινωνίας που επιτρέπει σε χρήστες με ελάχιστη ή καθόλου επικοινωνία να εκφράζουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους. Αυτή η μέθοδος είναι κατάλληλη γιατί: <ul style="list-style-type: none"> • Βοηθάει στην ανάπτυξη της επιδιωκόμενης επικοινωνίας • Μειώνει τις αρνητικές ή προκλητικές συμπεριφορές που οφείλονται στον εκνευρισμό • Αυξάνει τις ευκαιρίες για αλληλεπίδραση και μάθηση • Αναπτύσσει κοινωνικές δεξιότητες και την ικανότητα να δημιουργούνται σημαντικές σχέσεις • Βελτιώνει τις δεξιότητες επικοινωνίας
Το πρόγραμμα "Autism at work". Οδηγός για εργαζομένους και εργοδότες του κλάδου της φιλοξενίας - National Autistic Society (UK)	Το πρόγραμμα "Αυτισμός στην Εργασία" στοχεύει στην υποστήριξη ατόμων με ΔΑΦ που αναζητούν εργασία, με σκοπό την είσοδό τους στην αγορά εργασίας στον κλάδο της φιλοξενίας, στα πλαίσια της Καθοδήγησης Φιλοξενίας της HB Cares.
Cultural Pedagogical Theatre	Χρήσιμο για όλους τους επαγγελματίες ή εκπαιδευτικούς που εργάζονται με άτομα με ΔΑΦ.
Εκπαίδευση εργαζομένων για τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα (Autism Friendly Club)	Κατάλληλο για προετοιμασία για την εργασία με άτομα με ΔΑΦ.
TEACCH: Treatment and Education of Autistic and Handicapped Children (Θεραπεία και Εκπαίδευση Παιδιών με Αυτισμό και Επικοινωνιακές Δυσκολίες")	Οι προκλήσεις που αντιμετωπίστηκαν κατά την εφαρμογή της μεθόδου ήταν: <ul style="list-style-type: none"> - Κόπωση του μαθητή, - Δυσκολία στον εντοπισμό των συνθηκών και περιστάσεων στις οποίες πρέπει να εκτελείται η συμπεριφορά, - Δυσκολία στον εντοπισμό του εκπαιδευτικού προγράμματος προκειμένου να προωθηθεί η απόκτηση της αναμενόμενης συμπεριφοράς. <p>Αυτή η προσέγγιση στοχεύει στην επίτευξη αυτονομίας των ατόμων με ΔΑΦ στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στην προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή, μέσω εκπαιδευτικών στρατηγικών που στοχεύουν στην ενίσχυση αναδυόμενων ικανοτήτων.</p>
Verbal behavior teaching (Μοντέλο του Συμπεριφορισμού, Skinner)	Η γλώσσα μπορεί να ενισχυθεί μέσω της διαμεσολάβησης ενός άλλου ατόμου. Με εκπαιδευομένους, η γραμμή που συνήθως ακολουθείται και προτείνεται σε γονείς και εκπαιδευτικούς είναι να ενισχύουν, ανταμοιβούν όσες συμπεριφορές θεωρούν θετικές, δηλαδή αυτές που κινούνται

	<p>προς την κατεύθυνση της επιθυμητής και λειτουργικής συμπεριφοράς, και αντίθετα να αγνοούν τις μη λειτουργικές.</p> <p>Αυτό το πρόγραμμα παρέμβασης εφαρμόστηκε πετυχημένα σε μαθητή προ-εφηβικής ηλικίας γιατί συντελούσαν 2 πολύ σημαντικοί παράγοντες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Καλή συνεργασία με την οικογένειά του, 2. Παρουσία εξειδικευμένου θεραπευτή.
<p>Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA)</p>	<p>Η θεραπεία ABA είναι γνωστή για το ότι είναι προσαρμόσιμη στις ανάγκες του κάθε εκπαιδευόμενου. Κάθε κύκλος θεραπείας περιλαμβάνει ένα εργαλείο αξιολόγησης που περιέχει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολόγηση λεκτικής συμπεριφοράς και λεκτικών ικανοτήτων • Αξιολόγηση κοινωνικών δεξιοτήτων • Αξιολόγηση των λειτουργικών δεξιοτήτων της καθημερινότητας • Αξιολόγηση της διατροφής • Αξιολόγηση ομιλίας • Αξιολόγηση εργοθεραπείας

5. Στόχοι της Δραστηριότητας

Μέθοδος	Στόχοι
<p>Stop-Think-Act (Σταμάτα-σκέψου-δράσε) Don Meichenbaum</p>	<p>Η μέθοδος “Stop-Think-Act” βοηθά τον εκπαιδευόμενο να κατανοήσει το άγχος/τα συναισθήματά του, το πώς δημιουργούνται και πώς λειτουργούν. Στόχος είναι να μπορεί το νέο άτομο να εργάζεται ανεξάρτητα και να εκτελεί τα καθήκοντά του.</p> <p>Ένας εργαζόμενος στον κλάδο της φιλοξενίας πραγματοποιεί πολλές και ποικίλλες δραστηριότητες, τυποποιημένες και μη. Κατά την προετοιμασία αυτών, την εκτέλεση και την ολοκλήρωσή τους, τηρεί συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες.</p> <p>Κατά τη διάρκεια όμως της εργασίας του σε αυτόν τον κλάδο, χρειάζεται ενίοτε να αντιμετωπίζει απροσδόκητες και/ή έντονες καταστάσεις, που εμπλέκουν πελάτη/-ες ή/και συναδέλφους του (π.χ. από την κουζίνα ή τον καθαρισμό). Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο εργαζόμενος θα πρέπει να είναι ευέλικτος. Αντί να εργάζεται σύμφωνα με την τυποποιημένη</p>

	<p>μέθοδο εργασίας και την επιχειρηματική συνταγή, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες και τις προσδοκίες των επισκεπτών.</p> <p>Γι αυτό, η συγκεκριμένη μέθοδος τον υποστηρίζει στο να κατανοεί και να ανταπεξέρχεται σε κάθε συνθήκη.</p>
<p>The Essential 5 (Colette de Bruin)</p>	<p>Η μέθοδος “Essential 5” είναι μια μέθοδος που προήλθε από τις πέντε βασικές ερωτήσεις: ΠΟΙΟΣ, ΤΙ, ΠΩΣ, ΠΟΥ και ΠΟΤΕ. Εάν άτομα με ΔΑΦ έχουν λεπτομερείς απαντήσεις σε αυτές τις πέντε ερωτήσεις, θα αποκτήσουν δομή και περισσότερη σαφήνεια στη ζωή τους, ενώ μελλοντικά, ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αποκτήσει καλύτερη κατανόηση του κόσμου. Σε επόμενο στάδιο, ο εκπαιδευόμενος αναπτύσσει τις επικοινωνιακές του δεξιότητες και μπορεί καλύτερα να περιγράψει τις σκέψεις και τις ενέργειές του με λόγια.</p> <p>Εάν είναι απαραίτητο, το ΓΙΑΤΙ μπορεί, επίσης, να εξηγείται στον εκπαιδευόμενο προσφέροντάς του καλύτερη κατανόηση και βοηθώντας τον να ενεργοποιηθεί.</p> <p>Η μέθοδος “Essential 5” διδάσκει, επίσης, στα άτομα του κοινωνικού περιγύρου του εκπαιδευόμενου πώς να αντιμετωπίζει το άτομο με ΔΦΑ ώστε πάντα και παντού να του παρέχουν ένα δίκτυ ασφαλείας. Με την Αυτο-επικοινωνία, μάλιστα, μπορούν να διευκρινίσουν κάθε ερώτηση ή σύγχυση. Όταν το περιβάλλον μπορεί να προσφέρει αυτήν την υποστήριξη, δεν χρειάζεται πλέον επαγγελματική βοήθεια αφού το άτομο με ΔΑΦ έχει μια στέρεη βάση και μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής!</p>
<p>Self-instruction method (Μέθοδος Αυτοδιαχείρισης) Don Meichenbaum</p>	<p>Στόχος είναι να μπορεί το νέο άτομο να εργάζεται ανεξάρτητα και να εκτελεί τα καθήκοντά του.</p> <p>Ένας εργαζόμενος στον κλάδο της φιλοξενίας πραγματοποιεί πολλές και ποικίλλες δραστηριότητες, τυποποιημένες και μη. Κατά την προετοιμασία αυτών, την εκτέλεση και την ολοκλήρωσή τους, τηρεί συγκεκριμένους κανόνες και διαδικασίες.</p> <p>Κατά τη διάρκεια όμως της εργασίας του σε αυτόν τον κλάδο, χρειάζεται ενίοτε να αντιμετωπίζει απροσδόκητες και/ή έντονες καταστάσεις, που εμπλέκουν πελάτη/-ες ή/και συναδέλφους του (π.χ. από την κουζίνα ή τον καθαρισμό). Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο εργαζόμενος θα πρέπει να είναι ευέλικτος. Αντί να εργάζεται σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο εργασίας και την επιχειρηματική συνταγή, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες και τις προσδοκίες των επισκεπτών.</p>

	<p>Σε κάθε άλλη περίπτωση όμως, θα πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένη δομή γιατί η αξία της δομής έγκειται στο ότι εξασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την προβλεψιμότητα.</p>
<p>Differential reinforcement (Διαφορική Ενίσχυση)</p>	<p>Στόχοι που επιτυγχάνονται:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μείωση παρεμβαίνουσων συμπεριφορών 2. Ανάπτυξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας
<p>Social Stories (Κοινωνικές Ιστορίες)</p>	<p>Όσον αφορά στη χρήση με παιδιά, οι κοινωνικές ιστορίες χρησιμοποιούνται κυρίως είτε για τη μείωση ακατάλληλων συμπεριφορών είτε για τη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων.</p> <p>Οι ιστορίες που χρησιμοποιούνται για τη μείωση ακατάλληλων συμπεριφορών έχουν αποδειχτεί πιο πετυχημένες από εκείνες που χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων. Επίσης, οι ιστορίες που περιγράφουν απλές συμπεριφορές ήταν πιο αποτελεσματικές από αυτές που περιγράφουν πολύπλοκες συμπεριφορές.</p> <p>Προϋπόθεση επιτυχίας εφαρμογής της μεθόδου:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να εντοπιστούν οι συμπεριφορές προς βελτίωση πριν από τον σχεδιασμό μιας κοινωνικής ιστορίας. Ένα άτομο μπορεί να κατανοεί πλήρως κοινωνικές καταστάσεις (π.χ., να απαντάει σε ερωτήσεις σχετικά με μια κοινωνική κατάσταση) αλλά να μην έχει τις δεξιότητες για να εφαρμόσει τις γνώσεις του. 2. Οι ιστορίες να χρησιμοποιούνται σε περιβάλλοντα εκπαίδευσης παρά εκτός αυτών (π.χ., το σπίτι). 3. Οι ιστορίες να διαβάζονται αμέσως πριν το άτομο εμπλακεί στην κατάσταση-στόχος. 4. Οι ιστορίες που χρησιμοποιούν πρόσθετες οπτικές εικόνες είναι πιο αποτελεσματικές από τον απλό γραπτό λόγο. 5. Η εφαρμογή ελέγχου κατανόησης βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών ιστοριών.
<p>Visual Supports (Οπτική υποστήριξη)</p>	<p>Σύμφωνα με τον Hume (2013), η οπτική υποστήριξη είναι αποτελεσματικές στις ηλικίες 0-2 και σε νέους ενήλικες 18-22 ετών. Η οπτική μάθηση είναι πολύ αποτελεσματική όταν χρησιμοποιείται στην εκπαιδευτική διαδικασία ατόμων με ΔΦΑ.</p>
<p>Sensory Integration Therapy (SIT) (Θεραπεία αισθητηριακής ολοκλήρωσης)</p>	<p>Η αξιολόγηση και η θεραπεία αυτή πραγματοποιούνται από εργοθεραπευτές και/ή φυσικοθεραπευτές. Οι γενικοί στόχοι είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να παρέχει στο παιδί αισθητηριακές πληροφορίες που βοηθούν το κεντρικό νευρικό σύστημα. • Να υποστηρίξει το παιδί στον έλεγχο και/ή στη ρύθμιση των αισθητηριακών πληροφοριών. • Να βοηθήσει το παιδί να δώσει μια πιο οργανωμένη απάντηση στα αισθητηριακά ερεθίσματα. <p>Συνεπώς, χάρη σε αυτήν τη μέθοδο, τα παιδιά με ΔΑΦ μπορούν να επιτύχουν τους ακόλουθους στόχους:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση των κινητικών, επικοινωνιακών και κοινωνικών τους δεξιοτήτων. • Αύξηση της συγκέντρωσης/προσοχής τους. • Καλύτερη αντιμετώπιση της αλλαγής. • Βελτίωση του συναισθηματικού τους έλεγχου. <p>Πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι η θεραπεία αισθητηριακής ενοποίησης είναι αποτελεσματική στην αντιμετώπιση των αισθητηριακών δυσκολιών μεταξύ ατόμων με αυτισμό καθώς επηρεάζει άμεσα τη λειτουργία του νευρικού συστήματος, βελτιώνοντας την ικανότητα των παιδιών να προσαρμόζονται και να ανακάμπτουν, με αποτέλεσμα την έκφραση περισσότερο προσαρμοστικής συμπεριφοράς.</p> <p>Σημαντικό είναι να έχουμε υπόψη ότι ορισμένα άτομα μπορεί να επιτύχουν ορισμένους στόχους ενώ άλλα όχι. Υπάρχουν, επίσης, μελέτες που σημειώνουν ότι η θεραπεία μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις, πράγμα που σημαίνει ότι εξαρτάται από τον τρόπο παροχής της, την εξειδίκευση των θεραπειών και τα ατομικά χαρακτηριστικά του θεραπευόμενου.</p>
<p>Το Πρόγραμμα Son-Rise</p>	<p>Το Πρόγραμμα Son-Rise παρέχει ένα Μοντέλο Ανάπτυξης που βοηθά τον εκπαιδευτή να θέσει στόχους για το άτομο με ΔΑΦ στα 4 στάδια της κοινωνικοποίησης (βλ. εικόνα), βελτιώνοντας και την επίδοση του ατόμου στους άλλους τομείς ανάπτυξης:</p> <div data-bbox="603 1144 1361 1601" style="text-align: center;"> <p>The Son-Rise Program® Developmental Model</p> <p>Child/Adult With Autism and/or other related challenges</p> <p>Self Help: Toileting; Dressing; etc.</p> <p>Cognitive: Math; Reading; Reasoning; etc.</p> <p>SOCIALIZATION THE FOUR FUNDAMENTALS</p> <p>Interactive Attention Span</p> <p>Verbal Communication</p> <p>Eye Contact & Non-Verbal Communication</p> <p>Flexibility</p> <p>Gross Motor: Limb Mobility & Coordination; Balance; etc.</p> <p>Fine Motor: Hand/Eye Coordination; Sensory Perception; etc.</p> <p>Socially Successful Child/Adult</p> <p><small>Copyright ©2017 The Opten Institute & Fellowship. All rights reserved.</small></p> </div> <p>Πηγή: Autism Treatment Center of America</p> <p>Αυτό το μοντέλο είναι μοναδικό διότι επικεντρώνεται στην κοινωνική ανάπτυξη. Ο αυτισμός, στην ουσία του, είναι μια κοινωνική και ατομική πρόκληση. Όταν μπορούμε να παρακολουθούμε και να υποστηρίζουμε την πορεία ανάπτυξής τους μπορούν να επιτυγχάνουν κοινωνικούς στόχους (να συνδέονται πραγματικά με άλλα άτομα, να κάνουν φίλους, να εκφράζουν αγάπη, να απολαμβάνουν την παρουσία των ανθρώπων, να επικοινωνούν τι είναι σημαντικό για τα ίδια, να δείχνουν γνήσιο ενδιαφέρον για τις σκέψεις και</p>

	<p>τα συναισθήματα των άλλων, να αντιλαμβάνονται κοινωνικά σήματα, να μοιράζονται ενδιαφέροντα και να συμμετέχουν επιτυχώς στον κόσμο).</p> <p>Το Πρόγραμμα Son-Rise ωφελεί παιδιά και ενήλικες στο φάσμα του αυτισμού μέσω:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Joining” (εισαγωγής στον κόσμο τους), 2. “Motivation” (κατανόηση των εκφράσεών τους και «ξεκλείδωμα» της νοημοσύνης τους – κινητοποίηση/ενίσχυση ώστε να απολαμβάνουν τη διαδικασία της μάθησης), 3. Διδασκαλίας μέσω Παιχνιδιού (χρήση ειδικών παιχνιδιών σχεδιασμένων για να ξεπεράσουν προκλήσεις και σημεία αδυναμίας), 4. Δημιουργίας Σημαντικών Σχέσεων (προτεραιότητα στους κοινωνικούς στόχους αντί των ακαδημαϊκών στόχων), 5. Δέσμευσης μαζί τους 6. Σεβαστικής Στάσης (μη κριτική και βαθιά αγάπη) και 7. Ιδανικού Περιβάλλοντος Μάθησης (σχεδιασμός ασφαλούς και διασκεδαστικού περιβάλλοντος χωρίς αποσπάσεις).
<p>Picture Exchange Communication System (Pecs)</p>	<p>Η μέθοδος PECs μπορεί να εφαρμοστεί με κάθε ευκαιρία. Για αυτήν τη μέθοδο, μπορούμε να θέσουμε τους εξής στόχους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη λόγου/δεξιότητων επικοινωνίας • Ενίσχυση της πρωτοβουλίας του μαθητή • Ανάπτυξη δεξιότητων, όπως η ανθεκτικότητα • Δημιουργία και ανταλλαγή προτάσεων • Ανάπτυξη δεξιότητων μνήμης • Ενίσχυση του αυθορμητισμού <p>Περνώντας από όλες τις φάσεις αυτής της μεθόδου, όλοι οι στόχοι θα επιτευχθούν επιτυχώς. Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι κάθε άτομο είναι διαφορετικό, επομένως, μπορεί να απαιτηθεί περισσότερο ή λιγότερο χρόνος για την επίτευξη των στόχων ανά άτομο.</p>
<p>Το πρόγραμμα “Autism at work”. Οδηγός για εργαζομένους και εργοδότες του κλάδου της φιλοξενίας - National Autistic Society (UK)</p>	<p>Η HB Cares χορηγεί το πρόγραμμα NAS Autism at Work για να υποστηρίξει άτομα με ΔΑΦ που αναζητούν εργασία να ενταχθούν στον εργασιακό χώρο και τα συνδέει με εργοδότες του κλάδου φιλοξενίας. Η HB Cares είναι το πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της Helms Briscoe. Συνεργαζόμενη με το “National Autistic Society”, παρέχει με επιτυχία σε άτομα με ΔΑΦ ευκαιρίες εργασιακής εμπειρίας στον κλάδο της φιλοξενίας.</p>
<p>Cultural Pedagogical Theatre</p>	<p>Το TPT και το FRESS χρησιμοποιούν τη μέθοδο για κοινωνική παρέμβαση και εκπαίδευση επαγγελματιών που σχετίζονται με άτομα με ΔΑΦ. Επίσης, σε συνεργασία, ετοίμασαν ένα μάθημα για την εκπαίδευση επαγγελματιών και δασκάλων στη χρήση της μεθόδου.</p> <p>Τα αποτελέσματα κατά τη χρήση του CPT είναι υλικά και άυλα, οι συνέργειες που προκύπτουν από θεατρικές</p>

	<p>εκτελέσεις βελτιώνουν τις δεξιότητες των επαγγελματιών σε αυτές και παρόμοιες πρακτικές.</p> <p>Οι επαγγελματίες/φοιτητές βιώνουν ως κοινό, όχι από πρώτο πρόσωπο, τα λάθη τους ή την κακή κατάσταση που προκύπτει από την κακή εκτέλεση των καθηκόντων τους, επειδή αυτό συμβαίνει στη σκηνή και μπορεί να λυθεί μέσω της αλληλεπίδρασης με τους ηθοποιούς στο δεύτερο στάδιο, χωρίς κινδύνους, επειδή πρόκειται για μη-πελάτες ηθοποιούς.</p>
<p>Εκπαίδευση εργαζομένων για τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα (Autism Friendly Club)</p>	<p>Προς το παρόν, εργαζόμαστε με ποσοτικούς στόχους. Κατά τη διάρκεια του 2022, περισσότεροι από 5.000 άνθρωποι έχουν λάβει εκπαίδευση.</p> <p>Το έργο έχει έναν εντυπωσιακό αντίκτυπο, τόσο στα μέσα ενημέρωσης όσο και στον κοινωνικό χώρο. Η ανταπόκριση είναι πολύ θετική λόγω του καινοτόμου χαρακτήρα του έργου. Η μεγαλύτερη μας πρόκληση είναι να συνεχίσουμε να πείθουμε τις εταιρείες για το ταλέντο των ατόμων με αυτισμό.</p>
<p>TEACCH: Treatment and Education of Autistic and Handicapped Children (Θεραπεία και Εκπαίδευση Παιδιών με Αυτισμό και Επικοινωνιακές Δυσκολίες")</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτικοί: Οι πληροφορίες που προκύπτουν από την ανάλυση της συμπεριφοράς χρησιμοποιούνται με συστηματικό τρόπο για την τροποποίηση της συμπεριφοράς που αξιολογείται ως προβληματική. • Ένταξη στην εργασία: Η παρέμβαση "εστιασμένη στο παιδί" επιτρέπει τον προσανατολισμό της πρωτοβουλίας του και τη διευκόλυνση της κοινωνικής του ανάπτυξης, χρήσιμη για την ενσωμάτωσή του στον χώρο εργασίας. • Προσωπική ανάπτυξη: Έχει εκτιμηθεί ότι το άτομο με ΔΑΦ είναι ικανό να μάθει. • Βοηθάει στην ανάπτυξη συμπεριφερικών δεξιοτήτων. • Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκμάθηση απλών και πολύπλοκων δεξιοτήτων. • Παρέχει στους γονείς στρατηγικές για τη διδασκαλία των εκπαιδευομένων με ΔΑΦ στο σπίτι. <p>Ο στόχος επετεύχθη και οι δυσλειτουργικές συμπεριφορές μειώθηκαν: η εμπειρία του μαθητή με ΔΑΦ στον κοινωνικό του περίγυρο βελτιώθηκε.</p>
<p>Verbal behavior teaching (Μοντέλο του Συμπεριφορισμού, Skinner)</p>	<p>Το πρόγραμμα Λεκτικής Συμπεριφοράς είναι σημαντικό για τον εκπαιδευόμενο με ΔΑΦ για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • την ενεργοποίηση της αυθόρμητης γλώσσας; • να ανταποκρίνεται σε ερωτήσεις και σε οδηγίες; • την ανάπτυξη οπτικών δεξιοτήτων; • τη χρήση μιμητικών δεξιοτήτων. <p>Οι στόχοι που τέθηκαν είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτικοί: Οι πληροφορίες που προκύπτουν από την ανάλυση της συμπεριφοράς χρησιμοποιούνται με συστηματικό τρόπο για την τροποποίηση της συμπεριφοράς που αξιολογείται ως προβληματική. • Ένταξη στην εργασία: Η παρέμβαση "εστιασμένη στο παιδί" επιτρέπει τον προσανατολισμό της πρωτοβουλίας του και τη

	<p>διευκόλυνση της κοινωνικής του ανάπτυξης, χρήσιμη για την ενσωμάτωσή του στον χώρο εργασίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προσωπική ανάπτυξη: Έχει εκτιμηθεί ότι το άτομο με ΔΑΦ είναι ικανό να μάθει. • Βοηθάει στην ανάπτυξη συμπεριφερικών δεξιοτήτων. • Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκμάθηση απλών και πολύπλοκων δεξιοτήτων. • Παρέχει στους γονείς στρατηγικές για τη διδασκαλία των εκπαιδευομένων με ΔΑΦ στο σπίτι. <p>Ο στόχος επετεύχθη και οι δυσλειτουργικές συμπεριφορές μειώθηκαν: η εμπειρία του μαθητή με ΔΑΦ στον κοινωνικό του περίγυρο βελτιώθηκε.</p>
<p>Εφαρμοσμένη Ανάλυση Συμπεριφοράς (ABA)</p>	<p>Περιγράψτε τους στόχους που τέθηκαν στην αρχή της δραστηριότητας και εάν αυτοί έχουν επιτευχθεί εν μέρει ή πλήρως.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτικός: Οι πληροφορίες που αποκτήθηκαν από την ανάλυση της συμπεριφοράς χρησιμοποιούνται με προσανατολισμό και συστηματικό τρόπο για την τροποποίηση της συμπεριφοράς που εκτιμάται ως προβληματική. • Ένταξη στην εργασία: Η παρέμβαση "εστιασμένη στο παιδί" επιτρέπει τον προσανατολισμό της πρωτοβουλίας του και τη διευκόλυνση της κοινωνικής του ανάπτυξης, χρήσιμη για την ενσωμάτωσή του στον χώρο εργασίας. • Προσωπική ανάπτυξη: Εκτιμάται ότι ο εκπαιδευόμενος με ΔΑΦ μπορεί να μάθει πολύ περισσότερα από ό,τι συνήθως πιστεύεται σε "φυσικά" περιβάλλοντα. • Βοηθά στην ανάπτυξη συμπεριφερικών δεξιοτήτων. • Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διδασκαλία απλών και πολύπλοκων δεξιοτήτων. • Δίνει στους γονείς στρατηγικές για τη διδασκαλία των ο εκπαιδευομένων με ΔΑΦ τους στο σπίτι. <p>Ο στόχος επετεύχθη και οι δυσλειτουργικές συμπεριφορές μειώθηκαν: η εμπειρία του εκπαιδευομένου με ΔΑΦ στον κοινωνικό του περίγυρο βελτιώθηκε.</p>

3. Το φάσμα του Αυτισμού

Οι βαθμοί αυτισμού είναι οι ακόλουθοι:

Βαθμοί Αυτισμού	
Διαταραχή 1^{ου} βαθμού	<p>Αποτελεί τον πιο σοβαρό βαθμό του φάσματος του αυτισμού και είναι ο πιο αναγνωρισμένος. Ο Λέο Κάνερ το 1941 ήταν αυτός που τον ονόμασε «Αυτισμός της Παιδικής Ηλικίας» και θεώρησε ότι πρόκειται για το φάσμα στο οποίο ανήκουν παιδιά με οποιονδήποτε τύπο ή βαθμό αυτισμού, χωρίς να κάνει διάκριση ως προς τον βαθμό σοβαρότητας αυτού.</p> <p>Σήμερα, αυτός ο τύπος αυτισμού είναι αυτός που καλύπτει τις πιο έντονες εκδηλώσεις. Το άτομο με αυτόν τον βαθμό αυτισμού χαρακτηρίζεται κυρίως από την απουσία ανάπτυξης γλωσσικών δεξιοτήτων. Επιπλέον, τα άτομα αυτά αποφεύγουν την οπτική επαφή με άλλους ανθρώπους και συχνά απομονώνονται από το περιβάλλον τους. Τέλος, εκδηλώνουν στερεοτυπικές κινήσεις που μπορεί να είναι περιέργες, χωρίς στόχο, και δεν εκφράζουν τα συναισθήματα και ενδιαφέροντά τους.</p>
Διαταραχή 2^{ου} βαθμού	<p>Αυτός ο τύπος αυτισμού είναι μια διαταραχή που, αντίθετα με τους άλλους τύπους ή βαθμούς του αυτισμού που υπάρχουν, χρειάζεται λίγο περισσότερο χρόνο για να εμφανιστεί, επειδή στα πρώτα χρόνια το παιδί αναπτύσσεται κανονικά, αλλά από κάποιο σημείο και έπειτα αρχίζει να χάνει σταδιακά τις δεξιότητες που έχει αποκτήσει.</p> <p>Γενικά, ο αναστρεφόμενος αυτισμός εμφανίζεται πριν την ηλικία των 10 ετών οπότε και εμφανίζονται συμπτώματα ίδια με αυτά του σοβαρού αυτισμού, σε μικρότερη όμως ένταση. Με αυτό τον τρόπο, το παιδί χάνει τις γλωσσικές του δεξιότητες αλλά και τη δυνατότητα να επικοινωνεί και να αλληλεπιδρά με παιδιά και ενήλικες στο περιβάλλον του. Επίσης, εμφανίζει επαναληπτικές συμπεριφορές.</p>

Αυτισμός υψηλής λειτουργικότητας

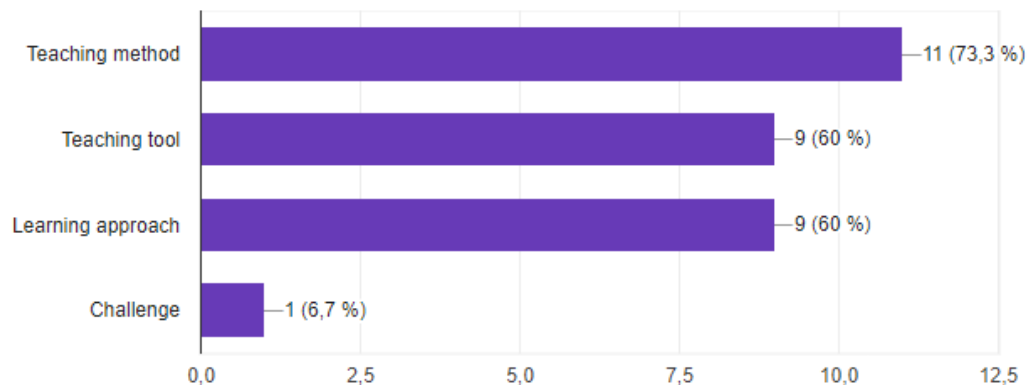
Ανάμεσα στους τύπους ή βαθμούς του αυτισμού που υπάρχουν, αυτός είναι ο πιο ήπιος επειδή τα συμπτώματά του δεν είναι ακραία, τουλάχιστον στην αρχή. Αντίθετα με τους άλλους τύπους ή βαθμούς του αυτισμού που υπάρχουν, σε αυτήν την περίπτωση η ανάπτυξη της γλώσσας στο παιδί είναι φυσιολογική και οι γνωστικές διαδικασίες τους παραμένουν εντός των παραμέτρων, και αν έχουν την κατάλληλη προσοχή, μπορούν να ενσωματωθούν στο σχολείο χωρίς πρόβλημα.

Συχνά, οι άνθρωποι με αυτόν τον τύπο αυτισμού διακρίνονται καθώς η χωρητικότητα της μνήμης τους είναι πολύ καλή, ωστόσο, ενίοτε τείνουν να έχουν εμμονές ή μειωμένες κινητικές δεξιότητες.

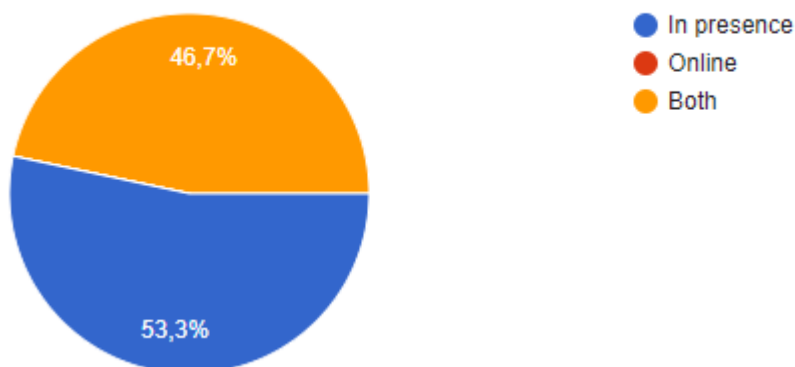
4. Ποσοτικά δεδομένα

1. Είδος δραστηριότητας/μεθόδου (διαδικτυακά, δια ζώσης, υβριδική μορφή)

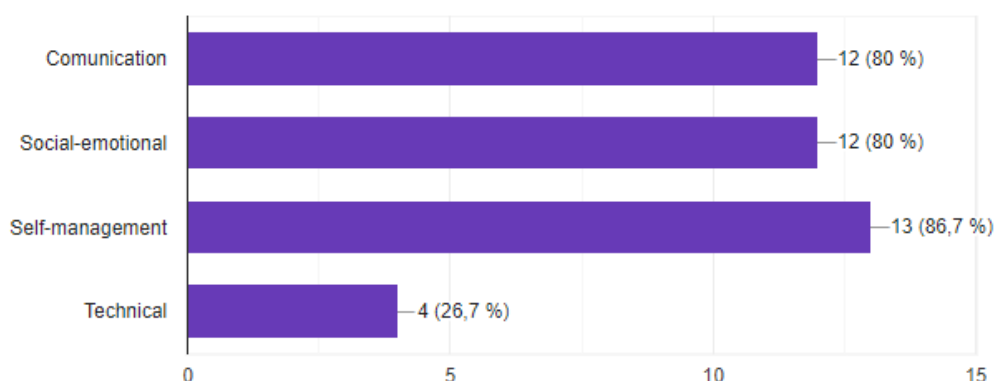
2. Τρόπος εφαρμογής

Σχεδόν το 50% των μεθόδων εφαρμόζεται διαδικτυακά με το υπόλοιπο 50% να εφαρμόζεται δια ζώσης.

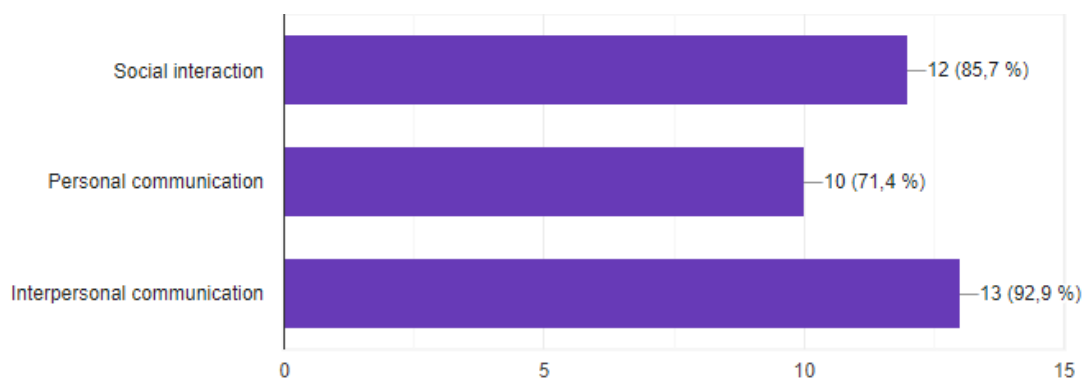
3. Δεξιότητες που αναπτύσσονται (βάσει InTeaM4IEd χάρτη δεξιοτήτων)

Όλες οι μέθοδοι διδασκαλίας/εργαλεία καλύπτουν τουλάχιστον έναν από τους τομείς που περιγράφονται στον χάρτη δεξιοτήτων. Πιο αντιπροσωπευτικός είναι ο τομέας της Αυτοδιαχείρισης ενώ μόνο 4 καλύπτουν τον τομέα των ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων.

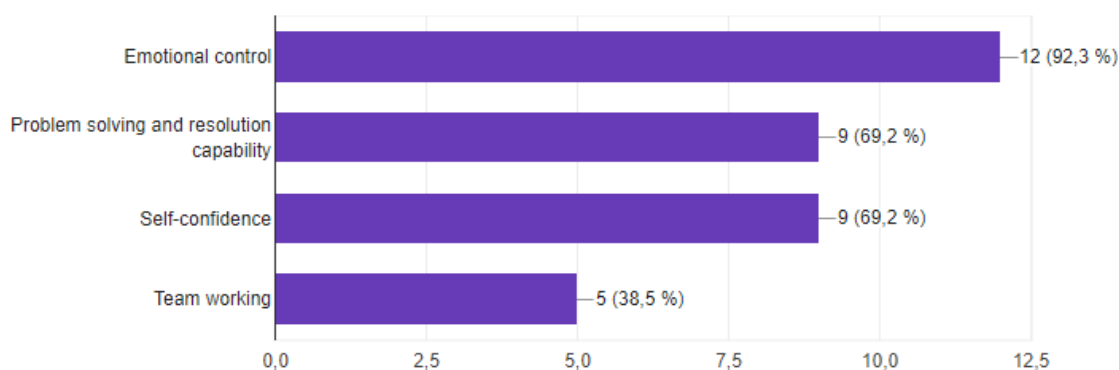

Παρουσίαση των πιο αντιπροσωπευτικών δεξιοτήτων ανά ομάδα δεξιοτήτων:

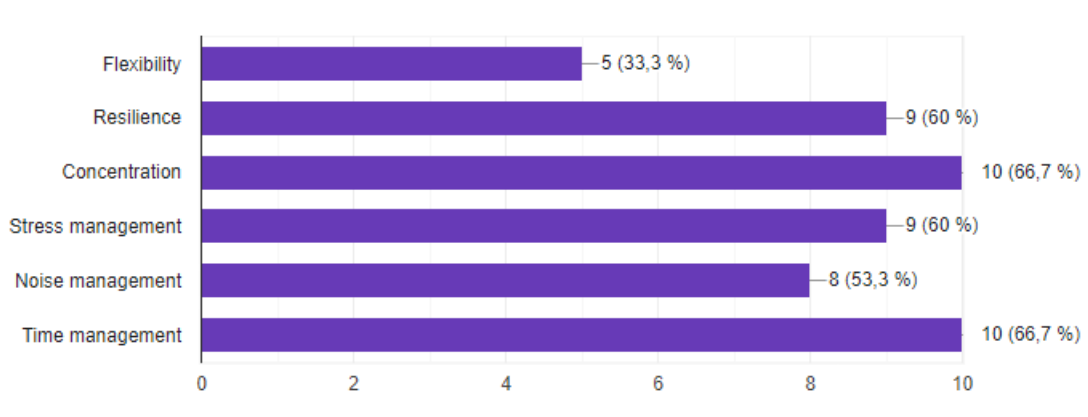
α. Επικοινωνιακές δεξιότητες: Η διαπροσωπική επικοινωνία

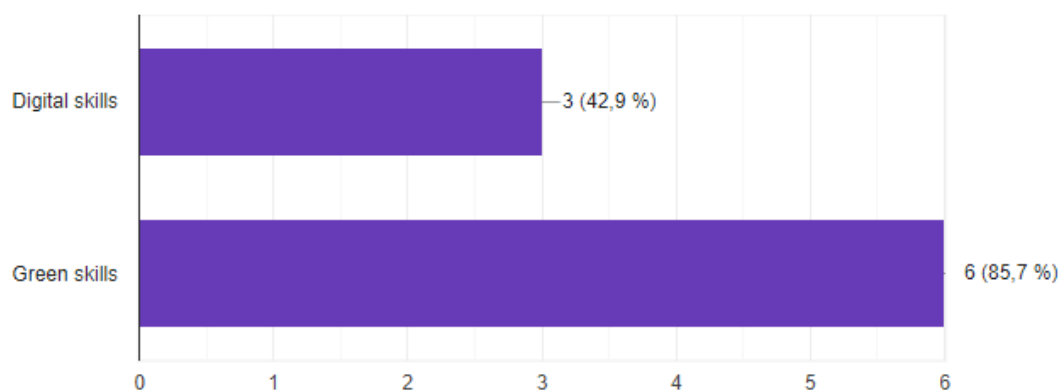
β. Κοινωνιο-συναισθηματικές δεξιότητες: Συναισθηματικός έλεγχος

γ. Δεξιότητες αυτοδιαχείρισης: Συγκέντρωση και διαχείριση χρόνου

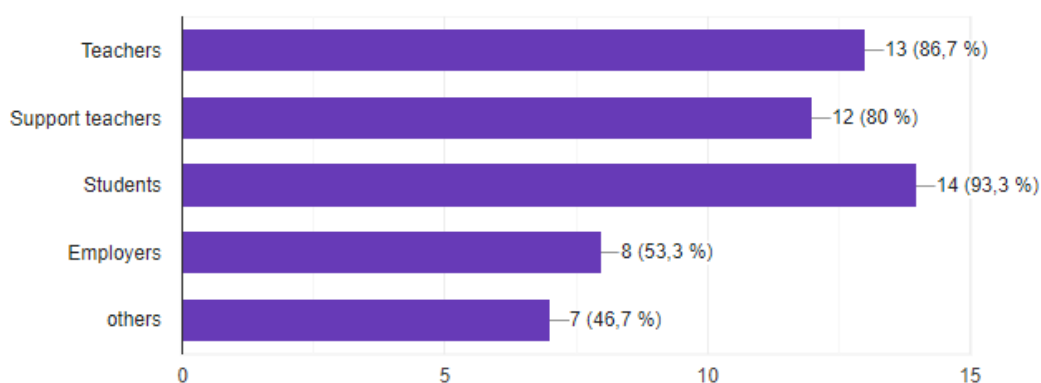

δ. Τεχνικές δεξιότητες: Πράσινες δεξιότητες

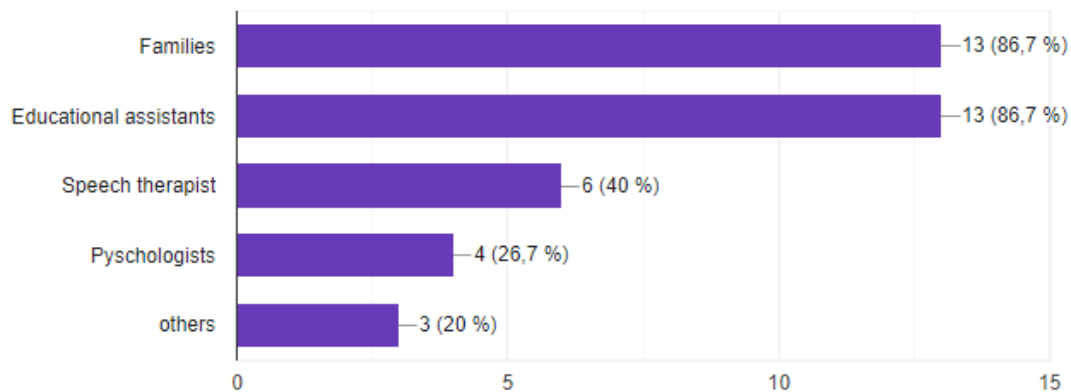
5. Εμπλοκή τρίτων

Οι βασικοί παράγοντες που εμπλέκονται στην εφαρμογή των προτεινόμενων μεθόδων είναι οι εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές και οι μαθητές αλλά και οι εργοδότες.

6. Συνεργασία με τρίτους

Άλλοι παράγοντες που εμπλέκονται είναι κυρίως η οικογένεια του ατόμου με ΔΑΦ και άλλοι επαγγελματίες, όπως εκπαιδευτική παράλληλης στήριξης, θεραπευτές και ψυχολόγοι.

5. Συμπεράσματα και Προτάσεις

Όπως γίνεται φανερό από τα δεδομένα:

1. Δεν υπάρχει μία μεθοδολογία, εργαλείο ή προσέγγιση που καλύπτει όλες τις 15 δεξιότητες που συλλέγονται στον χάρτη δεξιοτήτων.
2. Οι περισσότερες μέθοδοι καλύπτουν τις δεξιότητες αυτο-διαχείρισης ενώ λιγότερες τις τεχνικές δεξιότητες
3. Στον κοινωνιο-συναισθηματικό τομέα, οι περισσότερες αφορούν τον έλεγχο των συναισθημάτων.
4. Στον τομέα της αυτοδιαχείρισης, οι περισσότερες σχετίζονται με τις δεξιότητες συγκέντρωσης και διαχείρισης χρόνου.
5. Στον τεχνικό τομέα, οι περισσότερες καλύπτουν τις πράσινες δεξιότητες.
6. Οι κύριοι παράγοντες στην εφαρμογή των μεθόδων είναι οι εκπαιδευτές και οι εκπαιδευόμενοι, όπως, επίσης, και οι εργοδότες.
7. Οι οικογένειες και άλλοι επαγγελματίες, όπως οι βοηθοί των εκπαιδευτικών, έχουν επίσης σημαντικό ρόλο στην επιτυχημένη εφαρμογή των μεθόδων.

Οι άνθρωποι με ΔΦΑ δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν ακόμη και σε σημαντικά πράγματα ή να διακρίνουν το σημαντικό από το μη σημαντικό. Για αυτούς, οι κοινωνικές σχέσεις είναι πολύπλοκες, όπως η ανάγνωση προσωπικών εκφράσεων και συναισθημάτων. Έτσι, όλοι οι ειδικοί υπογραμμίζουν την ανάγκη για ποικίλες και ειδικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις που βασίζονται σε συμπεριφορικές μεθόδους. Συνιστούμε την εφαρμογή τέτοιων μεθόδων με τη συμμετοχή των γονέων, των εκπαιδευτών καθώς και των συμμαθητών του ατόμου με ΔΑΦ. Όλοι οι παράγοντες μαζί μπορούν να διευκολύνουν την αυτονομία του ατόμου και ακολούθως, την κοινωνική του ανάπτυξη και σχέσεων.

6. Παράρτημα

- Οδηγός δεξιοτήτων
- Οδηγός για την καταγραφή υλικού σχετικά με τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις

7. Πηγές

